

č.j. MZE-6174/2023-15111

Společné stanovisko Ministerstva zemědělství, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva životního prostředí a Státní plavební správy k problematice plovoucích fotovoltaických elektráren (PFVE) umístěných na vodních nádržích

Problematiku PFVE je nutno hned v počátku rozdělit na dvě samostatné skupiny, které se liší podle způsobu využití, resp. účelu jemuž PFVE slouží:

I. Zařízení, sloužící vlastnímu vodnímu dílu

V případě PFVE (její tzv. stavební části) jako technického vybavení stavby (součást stavby vodního díla) jde o situaci, kdy PFVE se stane součástí tohoto vodního díla, je s ním funkčně spojena a fotovoltaické panely primárně slouží vodnímu dílu k zásobování elektrickou energií (např. provoz čerpací stanice, úpravy vody, pokrytí výpadku výroby v MVE apod.).

V takovém případě by instalace PFVE (stavební části) měla charakter stavební úpravy, přičemž pokud splňuje podmínky podle § 103 odst. 1 písm. d) stavebního zákona, pak taková stavební úprava nevyžaduje územní rozhodnutí ani územní souhlas (§ 79 odst. 5 stavebního zákona), dále nevyžaduje ohlášení ani stavební povolení (§ 103 odst. 1 písm. d) stavebního zákona) a nevyžaduje ani kolaudaci (§ 119 odst. 1 stavebního zákona). Pokud nejsou podmínky podle § 103 odst. 1 písm. d) stavebního zákona splněny, pak taková stavební úprava vyžaduje stavební povolení nebo ohlášení (§ 103 odst. 2 stavebního zákona).

V případě realizace takové úpravy vodního díla na nádrži vytvořené stavbou určeného VD I. až IV. kategorie je nutné posouzení instalované PFVE z hlediska ovlivnění bezpečnosti vodního díla odborně způsobilou osobou vykonávající TBD (bezpečnost PFVE a kotevních prvků při převádění povodní, kolísání hladiny, vlnobití, rizika omezení kapacity výpustných zařízení při selhání funkce kotevních prvků PFVE, těsnost dna a břehů apod.).

II. Zařízení, jenž je samostatnou PFVE

Plovoucí fotovoltaická elektrárna (PFVE) je ve smyslu ustanovení § 9 odst. 4 písm. d) zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o VP“), **plavidlem – plovoucím zařízením.**

Dosahuje-li hmotnost takového plovoucího zařízení včetně povoleného zatížení alespoň 10 000 kg nebo jeho délka nebo šířka přesahuje 10 m nebo jeho výška přesahuje 2 m, podléhá plavidlo tohoto druhu podle § 14 odst. 4 s použitím odst. 3 zákona o VP evidenci v plavebním rejstříku.

Podmínkou evidence je ve smyslu § 14 odst. 1 zákona o VP schválení technické způsobilosti plavebním úřadem. Tím je podle § 39 a § 40 zákona o VP Státní plavební správa. Proces schválení technické způsobilosti je dán ustanoveními § 10 a následujících zákona o VP a je završen vystavením osvědčení plavidla.

[*Poznámka:* s ohledem na rozměry plovoucího zařízení bude vykonávat technickou prohlídku plavidla za účelem schválení technické způsobilosti (i následné prohlídky pravidelné) buď Státní plavební správa (délka do 20 m), nebo právnická osoba pověřená k této činnosti ve smyslu ustanovení § 10 odst. 4 zákona o VP (délka více než 20 m). Se subjektem provádějícím technickou prohlídku je nutné konzultovat technické provedení plavidla (schválení dokumentace)].

Vlastní technologie PFVE musí být sestavena z výrobků s uděleným osvědčením CE pro „umístění na vodní hladině“, nebo její výrobce musí deklarovat, že použité výrobky vyhovují obecným požadavkům

na bezpečnost dle zákona č. 102/2001 Sb. - o obecné bezpečnosti výrobků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Vodní cestou se dle ustanovení § 2 písm. a) zákona o VP rozumí vodní tok nebo jiný útvar povrchové vody, na kterém lze provozovat plavidla. Vodní cesty se dělí na vodní cesty nesledované a sledované, sledované vodní cesty pak na dopravně významné (uvedené v příloze 2 zákona o VP) a vodní cesty účelové (uvedené v § 3 vyhlášky Ministerstva dopravy č. 222/1995 Sb., o vodních cestách, plavebním provozu v přístavech, společné havárii a dopravě nebezpečných věcí, ve znění pozdějších předpisů). Na sledované vodní cestě je k umístění plovoucího zařízení (a technické infrastruktury ve vzdálenosti do 50 m od břehové čáry) třeba stanovisko Státní plavební správy, na nesledované vodní cestě je stanovisko Státní plavební správy třeba pouze při vyžádání vodoprávního úřadem.

PFVE bude pro potřeby výše uvedeného podléhat souhlasu vodoprávního úřadu podle § 17 odst. 1 písm. a) zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů – ke stavbám a zařízením na pozemcích, na nichž se nacházejí koryta vodních toků, nebo na pozemcích s takovými pozemky sousedících.

Související části PFVE mimo vlastní plovoucí zařízení

Samotná PFVE bude zpravidla vyvázaná nebo jinak upevněná na stálém vývazišti. Pokud k vyvázání PFVE anebo k přístupu k PFVE slouží stavba, bude se jednat o stavbu ovlivňující vodní poměry. Taková stavba bude podléhat souhlasu vodoprávního úřadu (§ 17 odst. 1 písm. a) nebo c) vodního zákona), případně i vyjádření dalších dotčených orgánů a účastníků řízení (Státní plavební správa, správce toku, orgány ochrany přírody, vlastník nádrže apod.). Stavba sloužící k vyvázání PFVE anebo k přístupu, případně k vyvedení výkonu elektrické energie (např. trafostanice, měnič napětí, kabelové vedení, atd) nesmí být umístěna v aktivní zóně záplavových území, nejedná se totiž o stavbu nezbytné technické infrastruktury.

S tím souvisí i otázka přípustnosti takového záměru z **hlediska územního plánování** – výroby elektřiny využívající obnovitelné zdroje energie jsou technickou infrastrukturou, kterou lze podle § 18 odst. 5 stavebního zákona umisťovat v nezastavěném území, pokud takový záměr není v rozporu s platnou územně plánovací dokumentací v daném území a dále pokud takový záměr neodporuje charakteru daného území. Každý záměr je tedy nutné posuzovat individuálně.

Umístění PFVE na vodárenských nádržích

Z hlediska umístění PFVE na vodárenské nádrže je základní podmínkou absolutní vyloučení jakékoliv kontaminace povrchové vody ve vodárenské nádrži závadnými látkami dle § 39 vodního zákona (tj. látkami poškozujícími nebo ohrožujícími jakost vody), která by byla způsobena provozem PFVE či v průběhu zprovoznění tohoto zařízení. Při splnění výše uvedené podmínky bude také naplněn požadavek Směrnice EU č. 2020/2184 o jakosti vody pro lidskou spotřebu (čl. 4. odst. 2 a čl. 8 odst. 4).

Ve smyslu § 30 odst. 3 vodního zákona se u vodárenských nádrží stanoví ochranné pásmo I. stupně, které v případě vodárenských nádrží zpravidla zahrnuje celou plochu nádrže, v případě jiných nádrží s vodárenským využitím pak plochu hladiny v minimální vzdálenosti 100 m od odběrného zařízení. Do tohoto území je ve smyslu odst. 7 stejného zákona zakázán vstup i vjezd. Výjimku z tohoto ustanovení zákon přiznává pouze osobám, které mají právo vodu z vodního zdroje odebírat (obvykle podniky VaK) a vlastníkům vodního díla (správce vodárenské nádrže). V ostatních případech o výjimkách v odůvodněných případech a na omezenou dobu může rozhodnout příslušný vodoprávní úřad formou rozhodnutí (ORP, krajský úřad, příp. újezdni úřad na území vojenských újezdů). Zprovoznění a obsluha zařízení nesmí být v rozporu s výčtem činností, který je uveden ve správním aktu, kterým bylo ochranné pásmo stanoveno (rozhodnutí, opatření obecné povahy). Jedná se zejména o činnosti poškozující nebo ohrožující vydatnost, jakost nebo zdravotní nezávadnost vodního zdroje.

Z výše uvedeného vyplývá, že umístění nezávadných PFVE vlastníkem nádrže na vodárenských nádržích za účelem posílení obnovitelných energetických zdrojů při současném využití vedlejších efektů (např. nižší fotosyntéza zelených řas a sinic zastíněním) je z tohoto pohledu možné.

Při provozování PFVE jiným subjektem, než je správce vodárenské nádrže, však nabývá celý záměr charakteru výroby, jejíž existence je v tak citlivém území prakticky nezdůvodnitelná a výše uvedená výjimka by neměla být vydána.

Umístění PFVE z hlediska ochrany přírody a krajiny

Stejně tak je tuto problematiku nutno posuzovat i z pohledu zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů Umístění PFVE bude představovat zásah do významného krajinného prvku (vodní tok, jezero, rybník), pro který bude zapotřebí zajistit souhlas se zásahem do VKP, jak uvedeno v ustanovení § 4 odst. 2 zákona. Ve zvláště chráněných územích (dále jen „ZCHÚ“), je třeba vycházet a respektovat limity, které stanovuje zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon), a to především s vazbou na umísťování a povolování staveb a zařízení, kterou tyto PFVE budou. Jedná se především o základní ochranné podmínky stanovené v § 16 pro kategorii národních parků, § 26 pro kategorii chráněných krajinných oblastí, § 29 pro kategorii národních přírodních rezervací, § 34 pro kategorii přírodních rezervací, § 35 pro kategorii národních přírodních památek a § 36 pro kategorii přírodních památek.

Dále je třeba respektovat bližší ochranné podmínky území stanovené pro kategorii národních parků v § 16a – 16d zákona a pro kategorie chráněných krajinných oblastí a maloplošných zvláště chráněných území pak bližší ochranné podmínky stanovené ve zřizovacím předpise konkrétního území, přičemž je nezbytné respektovat stanovené cíle ochrany a poslání území.

Dalším limitem vyplývajícím ze zákona je ochrana krajinného rázu, který je dle § 12 odst. 1: „...chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umísťování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině“. Lze předpokládat, že právě umístěním PFVE by byl dochován krajinný ráz negativně ovlivněn, zejména v případě, kdy by byly elektrárny umístěny na vodní ploše v exponovaném viditelném místě v krajině, přičemž např. v chráněných krajinných oblastech je krajinný ráz právě jedním z hlavních předmětů ochrany.

Stejně tak je nezbytné respektovat i zákonem dané nastavení využívání území jednotlivých kategorií ZCHÚ (blíže viz § 15 odst. 2, § 25 odst. 2, § 28 odst. 2, § 35 odst. 2, § 36 odst. 2) a funkce a účel ochranných pásem ZCHÚ (§ 37), v rámci kterých jsou též vybrané činnosti včetně umísťování, povolování a provádění staveb, vázány na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody. V případě národních parků je dále nezbytné zohledňovat jak režim, tak cíle ochrany jednotlivých zón ochrany přírody (§ 18 a §18a) a též dlouhodobé cíle ochrany národních parků (§ 15 odst. 3).

V případě území, jež se nacházejí v lokalitách soustavy Natura 2000 nebo v těch případech, kdy by umístění PFVE či doprovodná infrastruktura (vyvedení el. energie atp.) samostatně nebo ve spojení s dalšími záměry mohly ovlivnit předmět ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, je v souladu s ustanovením § 45i odst. 1 zákona nutné požádat příslušný orgán ochrany přírody o stanovisko, popř. (v případě, že orgán ochrany přírody významný vliv nevyloučí) záměr posoudit z hlediska vlivů na tato území. Umístění PFVE by měl také předcházet průzkum (případně hodnocení dle § 67 zákona o ochraně přírody a krajiny) a v případě, že se v dané lokalitě nacházejí zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů, resp. umístěním a provozem PFVE by došlo k zásahu do zákonem stanovených podmínek jejich ochrany, je možné k realizaci přistoupit pouze na základě výjimky ze zákazů povolené dle ustanovení § 56 zákona. Obecně pak platí dle § 5 odst. 3 zákona povinnost mj. i v energetice postupovat tak, aby nedocházelo k nadměrnému (zbytečnému) úhynu rostlin a zraňování nebo úhynu živočichů, kterému lze zabránit technicky i ekonomicky dostupnými prostředky. Při plánování záměru je tak nezbytné vyhodnotit rizika pro rostliny a živočichy a přijmout taková opatření, která zabezpečí naplňování také této povinnosti.

Pro stavby, které budou podléhat stavebnímu řízení dle zákona č. 183/2006 Sb. stavební zákon, bude v případě dotčení zájmů ochrany přírody a krajiny potřeba vyjádření příslušného orgánu ochrany přírody, ve zvláště chráněných územích se bude jednat o činnost, ke které bude nutné závazné stanovisko orgánu ochrany přírody dle § 44 odst. 1 zákona, kdy: „Bez závazného stanoviska orgánu ochrany

přírody nelze učinit ohlášení stavby, vydat územní rozhodnutí, územní souhlas, stavební povolení, rozhodnutí o změně užívání stavby, kolaudační souhlas, je-li spojen se změnou stavby atd.“.

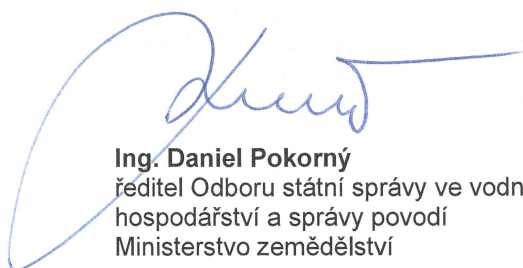
S ohledem na výše uvedené limity zákona č. 114/1992 Sb. pro umístění PFVE ve zvláště chráněných územích a jejich ochranných pásmech, a cíle ochrany jednotlivých kategorií zvláště chráněných území, nelze očekávat jejich povolování v těchto územích, jelikož lze předpokládat, že tato činnost bude ve většině případů v rozporu s jejich ochranným režimem a cíli ochrany, kvůli kterým byla tato území vyhlášena.

Závěr

Z uvedeného plyne, že problematika PFVE se týká vícero veřejných zájmů a je nutné na ni nahlížet optikou různých právních předpisů. Při plánování záměru PFVE je klíčové posouzení, v jakém režimu bude PFVE umístována. Pokud jsou splněny dané podmínky, může být umístěna jako součást stavby vodního díla a pak jde o stavební úpravu tohoto vodního díla. V tomto případě jde o nejschůdnější variantu.

Vedle toho může být PFVE umístěna jako samostatné plovoucí zařízení. V tomto případě nejde o stavbu a stavební úřady daný záměr neposuzují. Tento záměr však představuje zásah do krajiny a je nutné jej posoudit především podle zákona o ochraně přírody a krajiny a vodního zákona.

Mimo samotné plovoucí zařízení je nutné odlišit související stavby sloužící k vyvážení PFVE anebo k přístupu, případně k vyvedení výkonu elektrické energie (např. trafostanice, měnič napětí, kabelové vedení apod.), které budou posuzovat stavební úřady a je tedy nutné v tomto ohledu vzít v potaz i problematiku územního plánování, a tedy zda územně plánovací dokumentace připouští umístění těchto staveb.

Ing. Daniel Pokorný
ředitel Odboru státní správy ve vodním
hospodářství a správy povodí
Ministerstvo zemědělství

Ing. Žanet Hadžić, CSc.
ředitelka Odborů stavebního řádu
Ministerstvo pro místní rozvoj

Mgr. Lukáš Záruba
ředitel Odboru ochrany vod
Ministerstvo životního prostředí

Mgr. Klára Němcová
ředitelka Státní plavební správy

v Praze dne 01.02.2023